

ПРИЙНЯТТЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ. ПРОЦЕС ТА НАСЛІДКИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Актуальність даної теми полягає в тому, що за роки існування ЄС накопичилось чимало проблемних питань, вирішення яких потребувало законодавчого закріплення акту, що встановлював би досконалішу модель поділу компетенцій Союзу та держав-членів. Що передбачав би злиття установчих договорів ЄС, спрощення механізмів діяльності Союзу, зміцнення демократії, підвищення ефективності роботи, спрощення процедури прийняття рішень та більш прозоре для населення функціонування європейських інституцій.

Ключові слова: Європейський Союз, проблемні питання, компетенції, злиття, демократія, інституція.

Abstract

The urgency of this topic is that for the years of EU existence, there are many problems, which required legislative enactment to establish a more sophisticated model for the separation of competences of the Union and the Member States. Which would entail merging of the founding treaties of the EU, the simplification of the mechanisms of the Union's activities, the strengthening of democracy, the improvement of work efficiency, the simplification of the decision-making procedure and the more transparent functioning of the European institutions for the population.

Keywords: European Union, problems, competences, merging, democracy, institution.

Вступ

Творення Конституції Європейського Союзу припало на один із найскладніших періодів його історії. Непроста соціально-економічна ситуація в низці держав Союзу та країнах-кандидатах на вступ, а також війна в Іраку стали випробуванням для розширеного ЄС та ідеї трансатлантичної єдності в цілому. Розбіжності в політичних позиціях та амбіціях держав-членів об'єднання призвели до втрати потужного інтеграційного імпульсу, яким могло б стати прийняття першої загальноєвропейської Конституції.

Метою роботи є окреслення ключових подій в процесі прийняття Європейської Конституції та визначення наслідків цього процесу.

Результати дослідження

Серед низки ключових подій у процесі формування Європейської Конституції можна виділити наступні основні події:

- Саміт в Копенгагені 1993 року, коли вперше було озвучено ідею можливого розширення ЄС за рахунок країн Центральної та Східної Європи.

- Саміт ЄС у Салоніках 19 - 20 червня 2003 року. Проектом передбачалося прийняття рішень такою більшістю голосів, за якою стояло б не менше 60% населення Євросоюзу. Країни-члени об'єднання збережуть право вето лише з найважливіших питань, включно із зовнішньою та оборонною політикою й податковими законопроектами. Це означало, що після прийняття Конституції в нинішньому вигляді політична влада в ЄС фактично перейде до великих держав.

Під час обговорення проекту одна група країн — Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Голландія і Люксембург — виступила за передачу повноти влади наднаціональним органам ЄС. Натомість Польща, Іспанія та деякі інші висловилися за збереження значної частини суверенітету під національною юрисдикцією.

- Брюссельський грудневий саміт ЄС, який закінчився провалом і викликав серйозну кризу у відносинах між європейськими країнами. Подальші перспективи прийняття Основного Закону Євросоюзу залишалися неясними, під загрозою опинився сам процес розширення – без Конституції немає юридичної основи для вступу нових членів та їх співіснування.

- Терористичні акти в Іспанії 11 березня 2004 року, що призвели до загибелі 200 чоловік, та їх наслідки, які проявилися у зміні іспанського політичного керівництва. На виборах 14 березня 2004 року Соціалістична робітничка партія виграла вибори у парламент, що дало їй можливість сформувати уряд. Новим прем'єр-міністром Іспанії став Хосе Сапатеро, який своїми політичними пріоритетами одразу визначив підтримку Конституції ЄС.

Очевидно, що після офіційної відмови нового уряду Іспанії блокувати прийняття Конституції ЄС, прем'єр-міністр Польщі Л.Міллер заявив, що польський уряд ставиться позитивно до діалогу у справі компромісного вирішення питань конституції ЄС. Одночасно Польща вимагала змінити принцип підрахунку голосів у Раді ЄС та погодилась із запропонованою Ірландією системою модифікованої більшості, яка краще захищає інтереси менших членів Євросоюзу.

- Березнева зустріч у Брюсселі, яка стала остаточним закріпленням зрушень у розстановці сил серед опонентів Конституції ЄС. На ній уже з'явилися більш-менш виразні контури конституційного компромісу, і керівники європейських держав домовилися, що на саміті 17-18 червня питання ухвалення Конституції вирішать.

Проте варто пам'ятати, що конституційна угода має бути ратифікована всіма членами ЄС окремо – лише після цього вона набере чинності. А сам процес ратифікації національними парламентами може виявитися далеко не таким безхмарним, як сподіваються керівники європейських держав та урядів.

Станом на кінець 2005 року Конституційний договір ратифікували: Австрія, Греція, Іспанія, Італія, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Німеччина, Словаччина, Словенія, Угорщина. Але внаслідок того, що референдуми про ратифікацію у Франції (травень 2005) і Нідерландах (червень 2005 року) дали негативний результат, доля Конституційного договору лишається невизначеною.

Лісабонська угода стала альтернативою Європейській конституції. Офіційне підписання Лісабонської Угоди відбулося 13 грудня 2007 року. Станом на 13 листопада 2009 року Угоду затвердили всі 27 країн ЄС. На відміну від проекту Конституції ЄС, договір не містить згадки про конституційні символи ЄС - прапор, гімн і єдину валюту, однак передбачає введення поста президента Європейської Ради та містить статтю про можливість виходу зі складу ЄС.

Одним із головних наслідків загальноєвропейського конституційного випробування стала фінансова суперечка між країнами-учасниками об'єднання. Першим кроком до можливого застосування фінансового тиску стала заява шести основних бюджетних донорів Євросоюзу щодо обмеження обсягу загального бюджету об'єднання 1% від ВВП ЄС, тоді як раніше встановлювався показник 1,24%. На практиці це означатиме секвестрування європейського бюджету на 30-40 млрд. євро, а отже й різке обмеження аграрних та регіональних субсидій. Крім того, країни-донори пропонують субсидювати новачків лише за рахунок зменшення фінансової підтримки для «старих» членів ЄС.

Україна, провідним зовнішньополітичним курсом якої залишається інтеграція до європейських структур, зацікавлена у єдності та політичній значущості Євросоюзу, загальний потенціал якого зростатиме, попри складнощі. У європейській боротьбі за Конституцію українська сторона залишається зацікавленою у найшвидшому й найефективнішому її прийнятті, оскільки саме тоді більше уваги ЄС приділятиме сусіднім країнам, зокрема й Україні.

Висновки

Аналізуючи причини провалу процесу ратифікації, можна зробити висновок, що держави-члени не були готові до введення єдиної для Європи Конституції та впровадження посади союзного міністра закордонних справ. Також, велика кількість держав-членів ЄС була не згодна з законодавчим закріпленням принципу «примату» права ЄС над правом держав-членів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бориславська О. М. Європейська модель конституціоналізму: системно-аксіологічний аналіз. – М.: Право, 2018. – 384 с.
2. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union [Електронний ресурс] // Official Journal of the European Union. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012M%2FTXT>.
3. Конституція Європейського Союзу: бути чи не бути? [Електронний ресурс] // ZN.UA – 2004. – Режим доступу до ресурсу: https://dt.ua/POLITICS/konstitutsiya_evropeyskogo_soyuzu_buti_chi_ne_buti.html.
4. Корнієнко В. О. Україна в Європі і світі [Електронний ресурс]: [онлайн-гід з питань євроатлантичної інтеграції] : [електронний] навчальний посібник / В. О. Корнієнко. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 147 с. – Режим доступу : <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/15061>.

Рудь Людмила Ігорівна – студентка групи ІКІ-17б, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: cherry.pie@ukr.net.

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, академік Української Академії політичних наук.

Rud Liudmila Igorevna – student of the group ІКІ-17b, faculty of information technologies and computer engineering, Vinnytsia Technical University, Vinnytsia, e-mail: cherry.pie@ukr.net.

Scientific supervisor: **Valeriy Aleksandrovich Kornienko** – candidate of historical sciences, doctor of political sciences, professor, head of the department of social and political sciences, academician of the Ukrainian Academy of Political Sciences.